Nederland heeft dringend behoefte aan een onafhankelijk migratie-onderzoeksinstituut naar het model van Migration Watch UK

Posted on 21 juli 2026 by Feike Reitsma

Nederland beschikt dankzij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over de meest gedetailleerde migratie- en integratiedata ter wereld. We registreren alles tot achter de komma: van uitkeringsafhankelijkheid tot onderwijsprestaties. Toch blijft ons nationale migratiedebat gevangen in een ideologische mist. Officiële organen, zoals de Adviesraad Migratie, blinken uit in het verhullen van harde conclusies en verklaren integratieproblemen steevast weg als het gevolg van externe barrières.

Hoe anders is dat in het Verenigd Koninkrijk. Daar laat de onafhankelijke denktank Migration Watch UK zien hoe je met veel beperktere data wél een volwassen en realistisch maatschappelijk debat kunt voeren over de fundamentele demografische transformatie van de samenleving.

Migration Watch UK

Het grote verschil tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland zit niet in de kwaliteit van de cijfers, maar in de toegang tot de duiding ervan. De Britse overheid beschikt niet over een centraal persoonsregister zoals onze Gemeentelijke Basisadministratie (BRP). Zij meten migratie voornamelijk via de tienjaarlijkse volkstelling en zogenaamde visadata. Deze visadata — afkomstig van de Britse immigratiedienst — registreren keurig hoeveel werk- en studievisa er worden verstrekt en koppelen dit aan paspoortscans bij de grens. Maar hiermee meet de overheid enkel de administratieve in- en uitstroom van de eerste generatie. De sociaaleconomische integratie van opeenvolgende generaties is hiermee nauwelijks systematisch te volgen. Zodra de kinderen van immigranten op Brits grondgebied worden geboren, verdwijnen ze in de nationale migratiestatistieken simpelweg als 'Brits'.

De kracht van de Britse aanpak ligt echter bij Migration Watch UK. Deze organisatie accepteert principieel geen cent overheidssubsidie en draait volledig op private donaties en abonnementen van verontruste burgers. In tegenstelling tot de vaak sterk gepolariseerde debatten elders, hanteert de denktank een opvallend zakelijke en objectieve toon. De organisatie baseert zich strikt op officiële bronnen.

Omdat het Britse statistiekbureau (ONS) al zijn macrodata openbaar en voor iedereen toegankelijk publiceert, heeft Migration Watch geen toestemming van de staat of de wetenschappelijke elite nodig om de cijfers door te rekenen. Ze leggen de focus ongezouten op de fysieke leefomgeving: wat betekent de instroom concreet voor de woningnood, de druk op de gezondheidszorg en de leefbaarheid van het land?

De intellectuele basis van deze zakelijke benadering werd mede gelegd door mede-oprichter David Coleman, emeritus-hoogleraar demografie aan de Universiteit van Oxford. Coleman staat in het Verenigd Koninkrijk in zowel wetenschappelijke als beleidskringen hoog aangeschreven en geniet brede autoriteit. Hij introduceerde in de demografische wetenschap het concept van de *derde demografische transitie*.

Drie demografische transities

Om te begrijpen waar we nu staan, helpt een korte historische blik. De *eerste*

transitie in de moderne tijd werd gedreven door verbeteringen in de gezondheidszorg en hygiëne (in Europa vanaf eind 19e eeuw). Het sterftecijfer daalde sneller dan het geboortecijfer, waardoor de bevolking hard groeide.

Vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw volgde de *tweede transitie*: door onder meer anticonceptie, vrouwenemancipatie en nieuwe samenlevingsvormen daalde het geboortecijfer scherp, tot ruim onder het vervangingsniveau van 2,1 kind per vrouw.

Vandaag de dag bevindt West-Europa zich midden in de *derde transitie*. Omdat het geboortecijfer van de autochtone bevolking laag blijft, groeit de totale bevolking uitsluitend nog door grootschalige immigratie. Het gevolg is een ongekend snelle verandering van de bevolkingssamenstelling.

Absorberen lukt niet meer

Recente analyses van Migration Watch UK over de officiële bevolkingsprognoses van het ONS laten zien hoe accuraat de waarschuwingen van de denktank zijn. De Britse natuurlijke bevolking (geboortes min sterftes) krimpt inmiddels al. Maar door het aanhoudend hoge migratiesaldo stevent de Britse bevolking in recordtempo af op de grens van 70 miljoen inwoners rond 2033.

Volgens Migration Watch gaat deze transitie inmiddels zo snel dat de samenleving het simpelweg niet meer kan absorberen. Het begrip ‘netto migratie’ verhult bovendien de werkelijke maatschappelijke dynamiek, omdat het geen rekening houdt met de geboorten binnen migrantengroepen en de enorme integratieopgave die daarmee gepaard gaat.

De Nederlandse datagijzeling

In Nederland is de situatie precies omgekeerd: we hebben superieure microdata om deze transitie te meten, maar we organiseren onze eigen blindheid. Wie hier de werkelijke langetermijnkosten en demografische effecten van immigratie voor de verzorgingsstaat wetenschappelijk wilt doorrekenen, loopt tegen een institutionele muur op.

Om betrouwbare berekeningen te maken, zijn de uiterst gedetailleerde registers op persoonsniveau van het CBS nodig. Migratieonderzoeker dr. Jan van de Beek

vermeldde in een recent interview dat de opzet voor een noodzakelijk vervolgonderzoek op het rapport *De grenzeloze verzorgingsstaat* klaarligt en dat ook de private financiering volledig rond is. De feitelijke actualisering ligt echter al geruime tijd stil omdat geen enkele Nederlandse universiteit of officiële instantie meer bereid is om als gastheer te fungeren. En dat is nu eenmaal een hard wettelijk vereiste om gebruik te mogen maken van deze microdata. Vanuit het oogpunt van privacybescherming is die strenge regulering volkomen begrijpelijk en terecht, maar deze institutionele constructie mag er in de praktijk niet toe leiden dat universiteiten gaan fungeren als ideologische poortwachters die onwelgevallig onderzoek simpelweg de pas afsnijden.

Het logische gevolg is dat het kritische debat in Nederland momenteel versnipperd is over individuele publicisten — waaronder de auteurs van *Wynia's Week* — en diepgaande online gesprekken op onafhankelijke platforms zoals De Nieuwe Wereld. Hier vindt weliswaar de broodnodige intellectuele reflectie plaats, maar deze platforms hebben uiteraard niet de operationele capaciteit om structureel de datahallen van het CBS door te rekenen.

Een les voor Nederland

Het Nederlandse migratiedebat zit daardoor in een deprimerende spagaat. Aan de ene kant subsidieert de overheid adviesraden die de demografische werkelijkheid liever sociologisch verhullen. Aan de andere kant schermt de academische wereld de harde microdata effectief af voor onafhankelijke geesten die bereid zijn om de maatschappelijke kosten onbevooroordeeld in kaart te brengen.

Als Nederland echt grip wil krijgen op zijn demografische toekomst, moeten we leren van het Britse voorbeeld. Een gezond debat valt of staat niet met nóg meer cijfers, maar met het doorbreken van het ambtelijk-academische monopolie op de duiding ervan. Nederland heeft dringend behoefte aan een eigen, onafhankelijk onderzoeksinstituut naar het model van Migration Watch UK: gefinancierd door burgers, objectief in toon, strikt leunend op officiële data, en geleid door demografen met onbetwiste wetenschappelijke autoriteit. Alleen zo kunnen we de feiten van de derde demografische transitie in Nederland met een open vizier op tafel leggen.

***Wynia's Week** brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze*

donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!